

Magazín

o vode,

meste a životnom štýle...

Občasník VVS, a.s.

Január 2018

Odkiaľ majú Košice vodu

Prečo je voda v jednotlivých
častiach mesta iná

Str. 2 >

VIAC ako dvojnásobne zvýšená hodnota majetku za 15 rokov

V roku 2003 mali vodárne
len štyri počítače

Str. 3 >

Na vodu z verejného vodovodu FILTRE NEPOTREBUJETE

Vodárne sú povinné
dodávať kvalitnú,
zdravotne bezpečnú
pitnú vodu

Str. 4 >

Vianoční šikulkovia pre deti
z detských domovov

Str. 6 >

Nocadeň

v roku
2018

Fanúšikovia nám dopriali vypredané koncerty

Str. 7 >

Ako nahlásiť poruchu

Viete správny
postup?

Str. 8 >

Čo mestská časť, sídlisko či obec, to voda s inými chuťovými odchýlkami. Pretože verte či neverte, aj voda má chuť. Viete, prečo Vám voda u známeho, ktorý býva na sídlisku Terasa chutí viac ako tá Vaša, a to bývate na sídlisku KVP? Pretože vodných zdrojov, ktorými sú zásobované Košice, je viacero.

Na treťom mieste sa však umiestnil preto, lebo nie všetka jeho voda zásobuje mesto Košice. Po trase do Košíc má i iných odberateľov – Moldavu nad Bodvou a prilahlé obce. Do Košíc sa voda z Drienovca dostáva v objeme 80 litrov za sekundu. Priteká do vodojemov na Červenom raku, kde sa mieša s vodou zo Stariny, Bukovca či vodou z Medzeva. Spomenuté vodojemy potom takto premiešanou vodou zásobujú mnohé sídliská a mestské časti Košíc – Staré mesto, sídlisko Terasa, Železníky, Juh, Barca, Nad jazerom, Krásna,

Studne pri Hornáde
Studní je viac, najvýznamnejším z tejto skupiny zdrojov sú vody z čerpacej stanice Sokol – Tepličany. Podiel studní pri Hornáde na zásobovaní Košíc je asi 2 – 3 %, priteká z nich zhruba 18 litrov za sekundu. Aktuálne slúžia predovšetkým pre zásobovanie Družstevnej pri Hornáde a časť vody sa dostáva do mesta.
„Práve pre množstvo zdrojov, ktorými sú zásobované Košice, je voda v jednotlivých častiach mes-

okolie, ale celej našej vodárenskej spoločnosti,“ vysvetľuje riaditeľ košického závodu VVS Ing. Ivan Dubovský, prečo má voda v jednotlivých častiach mesta a obciach inú chuť.
Ako ďalej vraví: „V prípade krízového režimu je to v samotnom meste tak, že vďaka tomu zložitému systému prepojení a prečerpávacích staníc nie je problém tok vody operatívne presmerovať tak, aby žiadne sídlisko nezostalo bez vody a spotrebiteľ ani nevedel, že je vyradený niektorý zdroj. Trochu iná situácia je v niektorých menších okrajových častiach, ale aj v obciach okolo Košíc. Napríklad mestská časť Pereš je zásobovaná prevažne bukoveckou vodou – ak by ale bolo potrebné Bukovec z nejakých dôvodov odstaviť, časť Pereša by sme vedeli zabezpečiť presmerovaním, no zvyšok by sme museli dočasne zásobovať cisternami. Podobne je to napríklad aj

Odkiaľ majú Košice vodu

Starina

Pre Košice, druhé najväčšie mesto Slovenska, je primárnym vodným zdrojom vodárenská nádrž Starina. Jej podiel na celkovom objeme vody, ktorou sú zásobované Košice, je zhruba 41 %. Každú sekundu z nej pritečie 250 litrov vody a zásobuje sídlisko Ťahanovce, čiastočne aj obec Ťahanovce, no do tej Východoslovenská vodárenská spoločnosť dodáva vodu i z iných zdrojov.

Bukovec

Je druhým najväčším zdrojom pre mesto. Z tejto vodárenskej nádrže pritečie do Košíc 120 litrov za sekundu, jej podiel na celkovom objeme je asi 20 %. Vodou z Bukovca zásobujú vodárne sídlisko KVP.

Drienovec

Vodný prameň Drienovec, vyvierajúci v kopcoch Národného parku Slovenský kras, je tretím najvýdatnejším zdrojom pre Košice – jeho dodávky sú 165 l/s.

ale i obce pri Košiciach – Šebastovce, Valaliky, Geča či Čaňa.

Medzev

Voľakedy mimoriadne významný zdroj vody pre Košice je v súčasnosti málo využívaný. Je skôr akousi rezervou pre prípad, že by ostatné zdroje boli nedostačujúce alebo sa s nimi niečo stalo. Medzev je s Košicami prepojený 700-milimetrovým privádzačom, ktorý bol narychlo postavený v čase krízy pre mesto Košice – keď do mesta tiekla voda 2 – 3 hodiny denne – a pre súčasné potreby je bohužiaľ predimenzovaný, pretože po privedení vody zo Stariny medzevská voda už nebola potrebná.

Čermel'

Najstarší v súčasnosti využívaný zdroj pitnej vody (bol vybudovaný na prelome 19. – 20. storočia), ktorý gravitačným potrubím zásobuje severnejšiu polovicu Komenského ulice a jej okolie. Výtlačným potrubím zasa zásobuje kopec Bankov. Výdatnosť zdroja je zhruba 30 litrov za sekundu.

ta iná. Je to tým, že voda z každého zdroja je iná, s iným zložením a inými fyzikálno-chemickými parametrami – práve to spôsobuje jej rozdielnu chuť. Väčšina obyvateľov má vodu zmiešanú z viacerých zdrojov, keďže jednotlivé sídliská a mestské časti sú – aby som to zjednodušene povedal – vzájomne prepojené zložitým systémom potrubí, prečerpávacích staníc a vodojemov. Poviem to za seba. Ja pijem čistú vodu, v práci i doma mám vždy pripravený krčah s vodou a neustále si z nej popijam. Myslím, že tým robím maximum pre svoje zdravie. Ale či tú vodu pijem v práci (v budove na Komenského ulici, kde máme vodu z Čermel'a) alebo či ju pijem doma (bývam v centre mesta – v jeho južnej časti, kde máme vodu zmiešanú z rôznych zdrojov), obidve mi chutia rovnako. Ale uznávam, že nie každému musí rovnako chutiť každá voda, nie nadarmo sa vraví – koľko ľudí, toľko chutí. Dôležité je ale čosi iné, a to, že bez ohľadu na zdroj, je voda, ktorú dodávame spotrebiteľom, stále kvalitná a zdravotne bezchybná. A týka sa to nielen Košíc a nielen košického závodu, ktorý zásobuje aj okres Košice –

s obcou Budimír (okres Košice – okolie), ktorá je poslednou „zastávkou“ na trase zo Stariny do Košíc a v prípade odstavenia starinského zdroja by sme promptne nasadili cisterny.“

Rozbieha sa výstavba veľkokapacitného potrubia od prívodu starinskej vody do Košíc až na sídlisko Dargovských hrdinov, ktoré je síce zásobované starinskou vodou, ale tá je do najvyšších tlakových pásem aj dvakrát prečerpávaná! Nový privádzač je navrhovaný z ekonomických dôvodov, vďaka nemu sa ušetrí na jej prečerpávaní.

Riaditeľ košického závodu Ing. Dubovský odkazuje tým, ktorí stále neveria: „Voda v nádržiach a zdrojoch je čistá a zdravá a my ju takúto dodávame do rozvodnej siete. Divím sa tým, ktorí v obchodoch kupujú balenú vodu. V Košiciach, ale ani nikde inde, kam vodu dodáva naša vodárenská spoločnosť, nie je na kúpu balených vôd ani najmenší dôvod. A to už nehovorím o ekológii, o plastových fľašiach, ktoré tak znečisťujú naše životné prostredie.“

Chcete vedieť, čo pijete?

Potrebuje si dať urobiť rozbor vody?

Využite kvalitné služby akreditovaných laboratórií VVS, a.s.

Akreditované odbery a akreditované skúšky pitnej, surovej, podzemnej a odpadovej vody a kalov v súlade s normou ISO/IEC 17 025:2005 vykonávajú laboratória:

Služby poskytujeme na základe objednávky podanej v príslušnom zákazníckom centre, telefonicky (Call centrum), resp. písomne na adresu VVS, a.s., Komenského 50, 042 48 Košice, kde sa uvedie požadovaný rozsah analýzy. Bližšie informácie na www.vodarne.eu

LABORATÓRIA PITNÝCH VÔD

Košice: 055/79 24 451, 0911 968 564	Bukovec: 055/79 24 519, 0911 500 404
Humenné: 057/78 70 563, 0903 360 032	Rožňava: 055/79 24 519, 0911 500 404
Trebišov: 055/79 24 518, 0910 868 642	Svidník: 055/79 24 519, 0911 500 404
ŠLV Košice: 055/79 24 440, 0911 968 267	Brezovica: 055/79 24 519, 0911 500 404
Prešov: 051/75 72 441, 0910 968 267	Michalovce: 056/68 105 30, 0910 868 647
Rožňava: 055/79 24 518, 0910 868 642	Stakčín: 055/79 24 519, 0911 500 404

e-mail: uchtc@vodarne.eu

VIAC ako **dvojnásobne** zvýšená hodnota majetku za 15 rokov

Rozhovor s generálnym riaditeľom VVS, a.s.
Ing. Stanislavom Hrehom, PhD.

Keď spoločnosť od jej vzniku navýši hodnotu majetku viac ako dvojnásobne, je to rozhodne ukážka dobrej práce manažmentu. Riadenie a stratégia podľa ekonomických ukazovateľov sú určite správne. Pán generálny riaditeľ, podelte sa s nami o informácie, ako je to vôbec možné - ako ste to s vedením vodárenskej spoločnosti dokázali.

v prevádzke 126 samostatných objektov! Tieto čísla sa samozrejme odrazili aj v počte odberných miest. Z pôvodných 159 450 sa dnes vodárenská spoločnosť stará o 242 578 odmerných miest, čo predstavuje neskutočný nárast o 83 128 ks, pričom je potrebné povedať, že sa počet pracovníkov znížil o 173 osôb, čo zasa hovorí o tom, že sa preukázateľne zvýšila efektívnosť práce.

VVS sa v kontexte ostatných vodárenských spoločností radí dlhodobo i k lídrom v čerpaní financií z eurofondov.

Áno, to samozrejme tiež prispelo k nárastu majetku. Dokázali sme naše projekty presadiť, získať na ne kofinancovanie z EÚ a v neposlednom rade ich využiť v prospech obyvateľov východného Slovenska, ktorí sa konečne dostali k sieťam, na ktoré tak dlho čakali...

Ste vo funkcii generálneho riaditeľa, považujú Vás za skúseného odborníka na vodárstvo, ste prezidentom Asociácie vodárenských spoločností na Slovensku. Ako sa z Vášho pohľadu okrem prezentovaných čísel zmenila vodárenská spoločnosť?

ocení len akosi doplnkovo ako pribalenú informáciu k rozmazanej kauze o závislosti. Alebo ak primátor so svojimi spolupracovníkmi od stojí hodiny v meste, aby kvôli charite rozdával punč Košičanom, tento pozitívny zámer vlastne ani neexistuje, lebo noviny vidia prebujnenie len plač starostu, ktorého primátor so sebou na svoju akciu s názvom Primátorský punč nechal.

Aj napriek tomu, čo si myslím o ochote ľudí prijímať pozitívne správy (zrejme pod vplyvom niektorých médií), budem VVS chváliť. Prečo aj nie, veď sme najlepšia vodárenská spoločnosť na Slovensku, nech nás porovnáva kto chce a v čom chce. V roku 2003, keď som nastúpil do funkcie, márne som v nej hľadal počítače, boli až 4 ks ☹. Dnes táto veľká a zákaznicky orientovaná spoločnosť pracuje so systémom SAP a jej zákazníci takmer všetko vybavujú cez internet. Zrekonštruovali sa a postavili nové tisíce kilometrov potrubí, z vlastných finančných zdrojov i s podporou EÚ. Napríklad technológia chlórovania je riešená výrobou chlóru zo soli bez akýchkoľvek rizík, využíva sa i UV žiarenie na dezinfekciu vody, pracujeme s novými technológiami

vedro a mali by ste prácu s tým, že pôjdete do lesa. Otázka je, či by ste nemali za odobratú vodu zaplatiť štátu (pretože vodárenské spoločnosti platia za každý odobratý ml vody štátu). Keď takto naberie plné vedro, asi bude načas sa zamyslieť, prečo by táto voda mala byť pitná. Dnes už takú sotva nájdete ☺. Voda sa proste ťaží, platí sa za ňu štátu, upravuje sa, aby bola pitná a potom distribuuje k vám domov. Potom sa odpadá voda od vás odvádzajú potrubiami, ktoré je nutné servisovať, ale i investovať do čistiarní odpadových vôd, aby sme čistú vodu mohli vrátiť do riek bez ohrozenia kvality životného prostredia. Toto sú vážne procesy, za ktorými stoja tisíce ľudí, technológií, to predsa nemôže byť zadarmo, však?

No asi nie. Tak ako je to teda s cenotvorbou, prečo má Bratislavská vodárenská spoločnosť napríklad lacnejšiu vodu ako VVS na východe, či iné vodárenské spoločnosti?

Dobre, pomôžeme si porovnaním s Bratislavskou vodárenskou spoločnosťou. Iste nik nepochybuje o tom, že cenu budú ovplyvňovať faktory ako počet odberateľov pripojených na 1 km vodovodného potrubia, dĺžka vodovodných potrubí, ktoré si vyžadujú neustály servis a prinášajú vodu (napr. zo Stariny sa vedie voda 130 km!), množstvo veľkých podnikov, priemyslu, ktoré pre vodárne prinášajú veľké odbory. Takže **Východoslovenská vodárenská spoločnosť** má v porovnaní s Bratislavskou na 1 km dĺžky potrubia **10x menej pripojených odberateľov, stará sa o 3x dlhšie potrubia**, ktoré dovážajú k zákazníkom vodu, **má neporovnateľne menej veľkých priemyselných klientov** a musí **stavať nové siete potrubí, pretože východ má neporovnateľne nižšiu pripojenosť**.

Lenže náklady na služby a materiál má rovnaké. Potom sa vás pýtam - nie je ohromné, že napriek všetkým týmto nevýhodám dokáže naša VVS dodávať vodu až k vám domov za porovnateľnú cenu ako Bratislavská vodárenská spoločnosť?

Keďže sa rok 2018 len začína, skúste osloviť našich čitateľov s myšlienkou, ktorá by mohla byť podľa Vás pre tento rok dôležitá. Vstúpme spolu do nového roka pozitívne.

Rád by som všetkým čitateľom poprial do nového roka v prvom rade pevné zdravie. Veľa lásky, porozumenia, vnútorného pohody a energie, nech sa Vám plnia sny. Prajem vám ešte veľký balík pozitívneho myslenia, nadšenia a tvorivého zápalu, ktorý vám nielen vydrží celý rok, ale ostane ho toľko, aby ste vedeli tento malý zázračný liek rozdávať na počkanie cez úsmev, dobré slovo a činy celý rok. Aby nám všetkým, ktorí tu na Slovensku spolu žijeme, bolo krajšie a lepšie.

Teším sa z toho úspechu, pretože je to naozaj o tom, že manažment vodární vie riadiť a zefektívňovať prácu i kontrolovať náklady, pretože bez toho by ťažko takto významne mohla narásť hodnota majetku. Aby som nerozprával len vo všeobecnej rovine, ponúknem Vám presné čísla. Hodnota obstarávacieho majetku, ktorá v roku 2003 predstavovala sumu 486 790 000,- Eur, sa zmenila tento rok na viac ako miliardu - presnejšie na 1 057 056 000,- Eur.

Predĺžili sme prevádzkovanú sieť o 2 790 km, čo znamená, že z pôvodnej siete dlhšej 6 236 km dnes prevádzkujeme 9 028 km potrubí. Za tých pätnásť rokov nám pribudlo neuveriteľných 49 prevádzkovaných objektov, takže z pôvodných 77 úpravní vôd a čistiarní odpadových vôd má dnes VVS, a.s.

Viete, mám pocit, aspoň pri sledovaní a čítaní médií, že to posledné, čo médiá - a neviem či aj ich čitateľov, poslucháčov či divákov zaujíma, sú veci, ktoré sa zlepšili. Dnes sa nepíše o progresoch a pozitívach, len o kauzách, negatívach. Špeciálne v Košiciach: keď čítam istý košický denník, dozviem sa napríklad, že istý člen kapely bojuje roky so závislosťou a až v druhom pláne sa dočítam aktuálnu informáciu, že mimochodom táto košická skupina má už 10. Českého slávika. Ide o skutočne mimoriadne významné ocenenie (kto iný ho mimochodom v Košiciach má?), získali ho košickí chlapci, ktorých by Praha hneď brala všetkými desiatimi k sebe, no oni bývajú tu v Košiciach, majú tu domov a robia nám dobrú reklamu. Ale denník tento úspech pracovných muzikantov

mi vyhľadávajú porúch, zákazníci už majú diaľkové odpočty, máme vyspelý marketing, sme významným členom Asociácie vodárenských spoločností. Zamestnanci pracujú v zmodernizovaných budovách s najmodernejšou technológiou, máme nový vozový park.

Je neodškriepiteľné, že VVS narastá do tela mimoriadne veľkej, modernej akciovy, ale stretávame sa často s názorom, že si odberatelia povedia: No iste iste, ale keby radšej znížili cenu vody. Čo Vy na to?

Ja viem, ideálne by bolo, keby bola zadarmo. To by mohla byť jedine vtedy, keby ste si zobrali vedro a načreli vodu z prameňa. A vlastne ani to by nebolo zadarmo, pretože by ste museli kúpiť

Na vodu z verejného vodovodu FILTRE NEPOTREBUJETE

„Kúpte si filtre na vodu, kúpte si filtre na vodu, len 1 500 eur a budete piť ten najzdravší nápoj na svete...!“ Určite ste sa už stretli s týmito ponukami, či už v schránke, v mailoch, u známych, ktorí už predražený a zbytočný prístroj kúpili.

Odpoveď na otázku, či potrebujete do vašej domácnosti filter na vodu je pritom úplne jednoduchá. „*Pokiaľ konzumujete v domácnosti vodu z verejného vodovodu, ktorej kvalita je pravidelne kontrolovaná, nie je žiadny, ale doslova žiadny dôvod používať filter na vodu,*“ vysvetľuje Ing. Nataša Riganová, vedúca útvaru chemicko-technologických činností VVS, a.s. a dodáva, že v zmysle zákona o verejných vodovodoch a kanalizáciách je dodávka vody kvalitou a množstvom splnená vtokom vody z verejného vodovodu do vodovodnej prípojky.

Filtre na vodu majú podľa odborníkov opodstatnenie len vtedy, keď ľudia nemajú prístup k pitnej vode z verejného vodovodu - pokiaľ v ich obci nie je vybudovaný verejný vodovod alebo žijú na odľahlejších pozemkoch či usadlostiach a používajú vlastné zdroje, vodu zo studní, kde sa voda nekontroluje, alebo len sporadicky.

VVS, a.s. ako aj iné vodárenské spoločnosti sa o vodu dodávanú verejným vodovodom do domácností musia starať. „*Ako prevádzkovatelia sú povinní dodávať kvalitnú, zdravotne bezpečnú pitnú vodu, za ktorú ručia. Voda dodávaná do rozvodnej siete je pravidelne kontrolovaná a výsledky sú predkladané príslušným regionálnym úradom verejného zdravotníctva. Tie tiež vykonávajú vlastnú kontrolu a monitorujú kvalitu vody priamo u spotrebiteľa,*“ hovorí Ing. Riganová.

Ľudia však často bez rozmyslu podliehajú reklamám a dnes už známym hoaxom z internetu a sociálnych sietí. Obchodníci argumentujú tým, že voda z vodovodu je plná anorganických minerálov, baktérií a vírusov a ďalších škodlivých látok. To všetko podľa nich spôsobuje množstvo chorôb, zanáša telo usadeninami. A práve

filtračné zariadenie dokáže zbaviť vodu všetkých týchto nežiaducich látok. „Marketingoví odborníci“ si dokážu vymyslieť najhororovejšie scenáre o onkologických ochoreniach, úmrtiach, chorobách z čistej pitnej vody z verejného vodovodu, len aby svoj produkt predali.

Realita je pritom opačná. Práve voda z verejného vodovodu upravená cez filter je ochudobnená o mnohé dôležité minerály (vápnik a horčík) či ďalšie biologicky významné látky, ktoré potom môžu ľudskému organizmu chýbať. Ich nedostatok môže spôsobiť telu vážne zdravotné problémy. Odborníci takúto vodu volajú aj „hladná“ voda.

Najmodernejšie technológie filtrov majú dokonca

zariadenia, ktorými sa prefiltrovaná voda - teda voda zbavená životne dôležitých minerálov - dodatočne obohacuje o vápnik či horčík. Podľa odborníkov je to celé postavené na hlavu. „*Voda sa tak obohacuje už len o niektoré prvky, chýba jej celé esenciálne spektrum prvkov, ktoré sú prirodzene obsiahnuté vo vode. Osobitným problémom je aj vyššia náchylnosť k bakteriálnej kontaminácii. A čo je rovnako zlé, filter vlastne odstráni minerálne látky v prirodzenej forme a nahradí ich umelými. Skúste si predstaviť, že by ste namiesto pestrej stravy jedli len multivitamíny,*“ uzatvára Ing. Riganová dôvody, pre ktoré sa upravovať vodu z verejných vodovodov v domácnostiach určite neoplatí.

Lieky, farby, vlhčené obrúsky - nočná mora kanalizácií

Kanalizácia je v dnešnej dobe neoddeliteľnou súčasťou takmer každej domácnosti. Slúži na odvádzanie odpadových vôd, no často v nej končia kadejaké odpady z našich domácností. Starosťou všetkých majiteľov nehnuteľností by malo byť, aby v kanalizácii končili naozaj len odpadové vody a neslúžila ako „odpadkový kôš“.

Slovenskí vodári sa, žiaľ, zhodujú na tom, že ľudia ešte stále vylievajú a vhadzujú do verejnej kanalizácie naozaj kadečo. Či už je to komunálny odpad, potraviny, lieky, hygienické potreby, dokonca rôzne chemikálie. Svoj podiel na tom môže mať neznalosť, ale najmä nezodpovednosť. Vo verejnej kanalizácii predsa nemôžu končiť všetky odpady, ktoré vyprodukuje. Likvidácia odpadových vôd nie je jednoduchá a lacná záležitosť. Škodlivé látky, ktoré ľudia vylievajú do verejnej kanalizácie sa môžu dostať do povrchových tokov, kde znečisťujú vodu, zabíjajú vodné živočíchy a zároveň ohrozujú aj podzemné vody. Viete, čo všetko nesmiete vhadzovať do verejnej kanalizácie?

Určite žiadne lieky

Na svete sa z roka na rok zvyšuje spotreba liekov. Nie je tomu inak ani na Slovensku. Nespotrebované a expirované lieky, ale

i lieky poškodené a znehodnotené napríklad nesprávnym skladovaním, mechanickým poškodením, rozmočením, navlhnutím a podobne nesmieme vhadzovať do verejnej kanalizácie a ani do tuhého domového odpadu.

Ako ich teda zneškodniť? Je potrebné ich odovzdať v lekárnach, kde ich zbierajú, evidujú a triedia. Lieky s obsahom omamných a psychotropných látok a cytostatiká (lieky, ktoré ničia rakovinové bunky a zabráňujú ich množeniu zásahom do niektorej fázy ich rastového cyklu) navyše musia byť zvlášť karanténne uložené a osobitne evidované. Všetok zozbieraný materiál sa váži na kalibrovaných váhach a musí byť výrazne označený symbolom „NEBEZ-

PEČNÝ ODPAD“. Prostredníctvom Štátneho ústavu pre kontrolu liečiv v Bratislave ich ako nebezpečný odpad odosielajú do špeciálnej spaľovne. Tým sa zabráňuje ohrozeniu podzemných a povrchových zdrojov pitnej vody. Keby toto veľké množstvo látok nebolo odborne zlikvidované, mohlo by sa dostať do voľnej prírody a vážne ohroziť povrchové a podzemné vody.

Zainteresovaní odborníci z oblasti lekárenstva a štátnej kontroly nad liečivami sú presvedčení, že istá časť nespotrebovaných liekov na Slovensku ešte vždy končí v tekuťom i tuhom komunálnom odpade, teda aj vo verejných kanalizáciách, a to aj napriek mnohým upozorneniam.

Projekt pre verejnosť:

Prípojka za 1 EUR

Ak patríte medzi domácnosti, ktoré nemajú pripojenie na verejný vodovod, no chceli by ste využívať pitnú vodu z verejného vodovodu, alebo medzi domácnosti, ktoré nemajú verejnú kanalizáciu, no chcete chrániť životné prostredie, Východoslovenská vodárenská spoločnosť má pre vás skvelé riešenie. Zbystriť pozornosť by ste mali aj v prípade, ak máte vodovodnú a kanalizačnú prípojku, ale nie v zmysle súčasných technických podmienok VVS, a.s. (napríklad vám chýba vodomerná plastová šachta, vodomerná zostava, revízná kanalizačná šachta, potrebujete zmenu umiestnenia meradla, rekonštrukciu prípojky a pod.).

Vodári ponúkajú pre všetky domácnosti zaujímavý projekt „Prípojka za 1 EUR“. Cieľom projektu je umožniť prístup k verejnému vodovodu, verejnej kanalizácii pre čo najviac obyvateľov východného Slovenska s ekonomicky výhodnými podmienkami bez zvýšených vstupných nákladov. Od začiatku realizácie projektu sa na verejný vodovod a kanalizáciu pripojili tisíce domácností. Len v minulom roku využilo projekt „Prípojka za 1 EUR“ vyše 2 000 zákazníkov. Projekt je určený zákazníkom, ktorí zatiaľ neodoberajú vodu z verejného vodovodu a neodvádzajú odpadové vody verejnou kanalizáciou, ale aj pre tých, ktorí nemajú vodovodnú, resp. kanalizačnú prípojku vybudovanú v súlade s technickými podmienkami.

Čo je potrebné splniť pri projekte „Prípojka za 1 EUR“?

Podmienky sú jednoduché. Stačí podpísať žiadosť a zmluvu o dielo, zaplatiť 1 euro do pokladne na zákazníckom centre a splniť technické podmien-

ky pripojenia VVS, a.s.. Podmienkou je i pravidelný odber vody pitnej, resp. vody odvedenej po dobu minimálne 5 rokov. Snahou VVS, a.s. je podnietiť zákazníkov k pripojeniu sa na verejný vodovod, verejnú kanalizáciu.

Ak zvažujete pripojenie na verejný vodovod a chcete, aby Vám z kohútikov tiekla zdravá, čistá, svieža a cenovo výhodná voda, tento projekt je pre Vás ako stvorený. V rámci projektu Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s. „Prípojka za 1 EUR“ za kúpu vodovodnej plastovej a kanalizačnej revíznej šachty a za montáž prípojky zaplatíte len 1 euro. Bližšie informácie Vám poskytnú pracovníci ktoréhokolvek zákazníckeho centra.

V cene 1 euro vám VVS, a.s. ponúka tieto služby:

- realizácia vodovodnej prípojky
- realizácia zmeny umiestnenia meradla v zmysle technických podmienok VVS, a.s.
- montáž vodomernej zostavy
- predaj vodomernej plastovej šachty s priemerom 1000 mm
- rekonštrukcia vodovodnej prípojky, ktorá nie je vybudovaná v súlade s technickými podmienkami VVS, a.s.
- realizácia kanalizačnej prípojky (okrem pripojenia na tlakovú kanalizáciu)
- predaj kanalizačnej revíznej šachty a kanalizačného poklopu podľa vami zvoleného typu
- rekonštrukcia kanalizačnej prípojky, ktorá nie je vybudovaná v súlade s technickými podmienkami VVS, a.s.
- kontrola technických podmienok pripojenia na verejnú kanalizáciu týkajúca sa miesta a spôsobu pripojenia, ak pripojenie realizoval iný dodávateľ ako VVS, a.s.

Spravodlivosť má druhé meno

V súčasnosti odberateľ platí za dodané množstvo pitnej vody a odvedené množstvo odpadovej vody cenu, ktorá vôbec nie je spravodlivá. Prečo?

Čo by mohlo byť spravodlivým riešením?

Majitelia nehnuteľností, ktorí vodu neodoberajú alebo ju odoberajú v minimálnom množstve, platia nulové alebo minimálne faktúry. Medzi takéto nehnuteľnosti patria staré opustené domy, málo využívané chatky či rekreačné zariadenia, ale aj nehnuteľnosti, kde voda z verejného vodovodu slúži len ako záložný zdroj, keďže odberateľ má a využíva vlastný zdroj pitnej vody (studňu). Faktom je, že vodárenské spoločnosti majú aj pri odberných miestach s minimálnym odberom isté fixné náklady – napr. na realizáciu a na prevádzku vodovodnej, kanalizačnej prípojky a kontrolu odberného miesta, realizáciu odpočtu meradla inštalovaného na odbernom mieste, vystavenie faktúry, zabezpečenie meradla, výmena meradla, náklady na udržiavanie kapacity vodných zdrojov, úpravní vŕd a čistiarni odpadových vŕd.

Tieto náklady znášajú vodárenské spoločnosti a pravidelní odberatelia, ktorí ich hradia vo svojich mesačných poplatkoch. A to už nie je spravodlivé. Vodárenské spoločnosti sa preto usilujú zaviesť spravodlivejší systém prerozdelenia nákladov medzi všetkých odberateľov, ktorí sú pripojení na verejný vodovod, resp. verejnú kanalizáciu. Správnym riešením by malo byť zavedenie spravodlivej ceny, čím by sa odstránili krízové dotácie medzi odberateľmi. Spravodlivá cena by sa skladala z fixného poplatku a variabilného poplatku.

Spravodlivá cena však už raz zavedená bola. 1. augusta 2016 zverejnil Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO) vyhlášku č. 225/2016 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia výroby, distribúcie a dodávky pitnej vody verejným vodovodom a odvádzania a čistenia odpadovej vody verejnou kanalizáciou. Súčasťou regulačnej politiky na obdobie

2017 - 2020 v oblasti cenovej regulácie pri výrobe, distribúcii a dodávke pitnej vody verejným vodovodom a odvádzaní a čistení odpadovej vody verejnou kanalizáciou bolo zavedenie spravodlivej ceny. Návrh výpočtu spravodlivej ceny bol uvedený v spomínanej vyhláške.

Na základe rôznych faktorov, medzi ktorými boli aj matúce informácie uverejnené v rôznych médiách, sa však ceny vrátili na úroveň roka 2016.

Verejnosti je táto téma stále cudzia a úplne jej nerozumie, čo vyplynulo z výsledkov ankety. Len asi polovica opýtaných vedela o tom, že vodárenské spoločnosti majú náklady aj s domácnosťami, ktoré vodu neodoberú, ale majú zavedenú prípojku. Ešte menej respondentov vedelo, že tieto náklady financujú pravidelní odberatelia. Odmietanie spravodlivej ceny vychádza najmä z nepochopenia jej hlavnej filozofie a nedostatočnej informovanosti verejnosti. Spravodlivú cenu pritom využívajú iné sieťové odvetvia ako elektrina či plyn. Každá nehnuteľnosť, ktorá je pripojená na elektrinu a plyn, platí za svoj odber a aj za náklady spojené s pripojením sa na sieť (mesačná platba za odberné miesto). Platba za elektrinu a plyn teda pozostáva z variabilnej časti, ktorá závisí od množstva spotrebovanej elektriny či plynu (cena za jednu kWh odobratej elektriny alebo plynu v príslušnom pásme x reálna spotreba) a fixnej časti, ktorá je stanovená individuálne v závislosti od objednaného množstva a denného maximálneho odberu na jedno odberné miesto.

Nie pre chemikálie

To, že chemikálie a ďalšie nebezpečné látky nepatria do verejnej kanalizácie, snáď netreba pripomínať. Farby, riedidlá, lepidlá, kyseliny, hydroxidy, detergenty, ako aj zvyšky čistiacich prostriedkov, domácej a záhradnej chémie, ropné látky, obsah batérií, infekčné a karcinogénne látky je zakázané vhadzovať do kanalizácie.

Rovnako by sme do nej nemali vhadzovať ani pozmetané zvyšky soli, ktorá bola použitá v rámci zimnej údržby ciest a chodníkov. Nechceme si predsa ničť životné prostredie a ohrozovať vlastné zdravie či zdravie iných. Často si prečítame návod na použitie, no len málokedy to, ako zvyšky zlikvidovať. Chemikálie, farby, rozpúšťadlá, oleje sú vo vode takmer nerozpustné a usadzujú sa na obvodě kanalizácie, čím spôsobujú upchávajú. Zneškodnenie takéhoto odpadu je úlohou miestnych zberných staníc.

Hygienické potreby v žiadnom prípade

Cez kanalizáciu určite nelikvidujeme ani hygienické potreby. Aromatické vlhčené utierky či dámske vložky totiž obsahujú pomerne silné vlákna, ktoré sa namotajú na osky čerpadiel. Tieto čerpadlá musia byť následne zastavené a namotané vlákna prácne mechanicky odstraňované, čo trvá celé hodiny a výrazne predražuje proces čistenia odpadových vŕd. Do umývadiel a WC by sme nemali vhadzovať ani vatové tyčinky na čistenie uší.

V neposlednom rade je potrebné spomenúť i odpad z kuchynských drvičov, zvyšky varených jedál, kosti z polievky, zvyšky, ktoré zostávajú po očistení zemiakov a zeleniny, ale aj zvyšky z ovocia (šupky, kôstky, ohryzky a pod.). Nič z toho by sa nemalo dostať do verejnej kanalizácie. Takýto odpad môže spôsobiť zníženie prietoku, dokonca aj upchatie kanalizácie. A to predsa nechceme.

Vodár vodárovi srdcom

Neinvestičný fond VODÁRNE sídli na tej istej adrese ako Východoslovenská vodárenská spoločnosť a vznikol ešte v tom istom roku koncom decembra 2003. Riadi ho správna rada, na čele ktorej stojí generálny riaditeľ a predseda predstavenstva VVS, a.s. Ing. Stanislav Hreha, PhD..

mozgová obrna, poškodenie chrbtice, zrakové postihnutie, cukrovka, Downov syndróm či Parkinsonova choroba.

Mikuláš pre deti Spojenej školy na Opatovskej ceste

Ako nás informoval právny zástupca JUDr. Jozef Lenárt, účely zriadenia fondu vyplývajú priamo zo zákona o neinvestičných fondoch. Ide najmä o vykonávanie a podporu verejnoprospešnej činnosti spočívajúcej napríklad v poskytovaní sociálnej pomoci a humanitárnej starostlivosti; tvorbu, rozvoj, ochranu, obnovu, prezentáciu a zachovanie duchovných, kultúrnych a prírodných hodnôt; či napríklad ochranu ľudských práv a základných slobôd; ochranu životného prostredia; vedecký výskum a vývoj alebo podporu vzdelávania. „Primárnym cieľom založenia nášho fondu Vodárne bola podpora a pomoc zamestnancom VVS, a.s., ktorí sú v núdzi, či už zo zdravotných alebo sociálnych dôvodov,“ vysvetľuje JUDr. Lenárt.

„Osobne veľmi oceňujem, že si cez náš fond vzájomne pomáhajú práve pracovníci vodární. Za roky jeho existencie sme podporili viac ako 100 rodinných prípadov našich vodárov. Vďaka spôsobu financovania fondu tak pomáha priamo vodár vodárovi, ktorý sa ocitne v núdzi. Či už sú to problémy, ktoré vznikli v rodine kvôli vážnym ochoreniam, úrazom, čo spôsobilo doma výpadok príjmov, alebo rôzne životné príbehy a udalosti, kde sa rodinám vodárov zrazu zhoršila sociálna situácia,“ vysvetľuje Ing. Stanislav Hreha, PhD., predseda správnej rady fondu Vodárne.

Finančné zdroje vo fonde pochádzajú totiž z 2 % podielu z dani príjmov fyzických osôb, zväčša zamestnancov VVS, a.s., resp. z podielu z dani z príjmov právnických osôb, tiež najmä z VVS, a.s. „Veľmi si na našich zamestnancoch vážim túto vysokú formu kolegiálnej pomoci. Nikto nevie, kedy sa ocitne sám v zložitej životnej situácii. Vodári sa však môžu na seba a vzájomnú pomoc spoľahnúť,“ uzavrel S. Hreha.

Vodári si v uplynulých rokoch pomohli v neľahkých životných situáciách ako sú onkologické ochorenie, transplantácia obličiek, mozgová príhoda, detská

VVS, a.s. už každoročne pomáha spríjemniť Mikuláša deťom Spojenej školy na Opatovskej ceste, presnejšie deťom, ktoré majú špecifické výchovno-vzdelávacie potreby. Tento rok dostali mikulášske balíčky deti z Praktickej školy, kde sa pedagógovia a vychovávatelia pod vedením riaditeľky PaedDr.

Márie Čabalovej venujú deťom s rôznym stupňom fyzického či mentálneho alebo zmiešaného postihnutia.

Ich model vzdelávania je jednou z nových alternatívnych možností ako riešiť problém ďalšieho vzdelávania a následnej integrácie mladých ľudí s mentálnym postihnutím do spoločnosti. Úlohou praktickej školy je pripraviť žiakov na život v rodine - na sebaobsluhu a prak-

tické práce v domácnosti, zacvičiť ich v prácach tak, aby raz mohli sami pomáhať - vykonávať napríklad zmysluplnú prácu v chránených dielňach a pracoviskách.

Mikulášske balíčky od vodárov z VVS, a.s. sú vždy príjemným osviežením dňa a deti ich prijímajú s veľkou vďakou. „Cieľom celého výchovno-vzdelávacieho procesu našej školy je sociálna integrácia žiakov do spoločnosti, aby sme tento cieľ naplnili, chceme im poskytovať kvalitné služby s využitím skúseností špeciálnych pedagógov. Osobne pracujem s našimi žiakmi od roku 1980 a dovoľm si konštatovať, že prácu s nimi ešte stále dokonale nepoznám. Stretávam sa vždy s novými problémami, ktoré je potrebné promptne vyriešiť. Je to však práca krásna, obohacuje ma a naplňa nás všetkých. Veľmi si želim, aby na našom pracovisku nechýbali vzájomná úcta a pochopenie, aby škola kráčala s novými trendmi, ktoré si vyžaduje naša spoločnosť,“ uviedla pani riaditeľka M. Čabalová.

Vianoční šikulkovia pre deti z detských domovov

Aj ďalšej, takmer stovke detí s neľahkým osudom vodári tento rok spríjemnili adventné obdobie. Posledný predvianočný týždeň sa v kultúrno-spoločenskom centre mestskej časti Juh v Južane konalo podujatie pre deti z detských domovov z Košíc a okolia „Vianoční šikulkovia“. Rozžiarené oči, búrlivý potlesk - všetko sa začalo tancom v podaní krásnych a talentovaných tanečníčok zo štúdia Viva. Dynamický pohybový úvod pokračoval koledami, striedali sa rusnacke a šarišské. Mladé speváčky z Mládežníckeho folklórneho súboru Želiezko sprevádzal akordeonista, učiteľ Peter Stripaj.

Súbor vznikol v roku 2009 ako najmladší košický a prvý mládežnícky folklórny súbor. V jeho radoch tancujú žiaci Súkromnej základnej umeleckej školy Vlada Urbana v Košiciach a prezentujú divákovi ľudové tance a piesne prevažne z regiónov východného Slovenska - Abov, Zemplín, Šariš a Spiš.

V tejto umeleckej škole sa začala aj spevácka kariéra dnes už populárneho muzikanta Tomáša Buranovského. Túto skutočnosť spomíname aj preto, že Tomáš prijal pozvanie na benefičné podujatie Vianoční šikulkovia a deká sa mu za to odmenili obrovským aplauzom.

Víťaz autorskej súťaže Košický zlatý poklad z roku 2010, ale aj účastník tretej série speváckej súťaže Slovensko hľadá SuperStar a Česko Slovensko má talent sa na slovenskú hudobnú scénu vrátil pod menom

BuranoWski ako spevák a skladateľ na jeseň 2017 vynikajúcou skladbou Lúč. Fanúšikov očarila najmä príjemným textom, ktorý miestami dokonca vyznieva ako manželský sľub: „Videl som ťa stáť, s úsmevom a kvetmi vo vlasoch. Nechceš si ma vziať, spýtal som sa, prečo? Vie len Boh. Láska...“

Hudbu, tanec, spev doplnilo divadlo. Haliganda a Roman Sorger opäť predviedli, že svojou interaktivitou dokážu parádne zabaviť široké spektrum divákov.

Nocadeň

v roku 2018

Košická hudobná skupina, muzikanti telom aj dušou. V uplynulom roku oslávili čarovných 20 hudobných rokov na našej scéne. Líder kapely Rasto Kopina je už roky aj vášnivým cyklistom. Nielen on, ale všetci členovia kapely za najlepšie nápoj na uhasenie smädu považujú vodu z vodovodu. Nežartujeme ☺. Pre športovca je určite najlepšia a počas koncertu zase najlepšie uhasí smäd každého speváka a hudobníka.

Aj preto sa chalani z Nocadeň v roku 2017 aktívne zapojili do kampane pre VVS, a.s., Pravá vodovodná. Pomáhali spolu s Peter Bič Project a s ďalšími umelcami či športovcami vysvetľovať deckám, že voda z vodovodu je cool, oveľa lepšia ako sladené či bublinkové nápoje ☺. Aké boli uplynulé roky? Čo nové čaká konzumentov vody z vodovodu a skvelých muzikantov z kapely Nocadeň? O tom už hovorí frontman Rasto Kopina.

Aký bol muzikantský rok 2017 kapely Nocadeň?

Podarilo sa nám všetko, čo sme si naplánovali a vôbec toho nebolo málo. Album, výročné koncerty, niekoľko videoklipov a rok sme zavŕšili spolupracou so Symfonickým orchestrom Slovenského rozhlasu, s ktorým sme nahrali novú verziu našej skladby Buď hviezda.

Oslávili ste 20 rokov spoločného fungovania. Ako cyklistu sa Vás opýtam takto - bola to parádna jazda?

Ak sa bavíme o celých 20 rokoch, tak to je pomerne dlhá, riskantná, ale samozrejme aj zábavná jazda ☺. A čo je podstatné, pre hudbu máme stále obrovskú vášeň a baví nás ako na začiatku.

V máji Vám vyšiel nový album Introspekcia s novinkami, hitmi aj staršími slávnymi skladbami, plus šnúra koncertov k 20-ročnici - ako to dopadlo, ste spokojní?

Máme obrovské šťastie, že máme lojálnych a verných fanúšikov, ktorí nám to dávajú najavo svojou podporou. Takže nám dopriali vypredané koncerty a taktiež predaj výbe-

rovky dokazuje, že nás majú bezhranične radi. My sa im to samozrejme snažíme oplatiť kvalitnou hudbou, takže je to v krásnej harmónii.

Aké boli Vianoce, oddych po náročnom roku?

Vždy ma poteší, keď sa mi podarí počas Vianoc pocítiť podobnú radosť, ako keď som bol dieťa.

Čo nové chystáte pre fanúšikov kapely v roku 2018?

Momentálne to ešte úplne presne povedať neviem, keďže rok 2017 bol pomerne náročný a veľa času na plánovanie nebolo. Určite by sme však chceli pokračovať v nastúpenom tempe a prísť s niečím novým.

A nemôžeme vynechať ani šport, keďže ste vášnivý športovec - cyklista. Ako však športujete v zime? Čo zatiaľ robí bike?

Bicykel je „zazimovaný“ a vytiahol som bežecký výstroj. V zime sa snažím od bicykla oddýchnuť a v kondícii sa snažím udržať inak. Pravidelnejšie chodím napríklad do posilovne.

Dodržiavate aj v zime zdravý pitný režim?

Počas zimy sú to väčšinou rôzne druhy bylinkových čajov. Ale nie som v tom nejaký špecialista, vyberám si podľa chuti.

Ďakujeme za rozhovor a prajeme kapele a samozrejme aj jej fanúšikom krásny a spokojný rok 2018 ☺

VTIPY

„Ako to šlo na kurze surfovania?“
„Celkom dobre. Spadol som z dosky toľkokrát, že už nepotrebujem kurz potápania.“

Stretnú sa dve dážďovky.
Ta prvá hovorí:
„Kde máš manžela?“
„Ale, vytiahlí ho na ryby.“

„Jožko, kam ideš?“
„Kúpať sa!“
„Blázníš, teraz v zime?“
„Prečo by nie, všimol som si, že na kúpalisku nie je vôbec nikto!“

Vykukne krokodíl z vody na rybára a pýta sa ho:
„Berú, berú?“
„Ale kdeže, ani tuk...“
„Tak sa na to vykašli a pod sa vykúpať.“

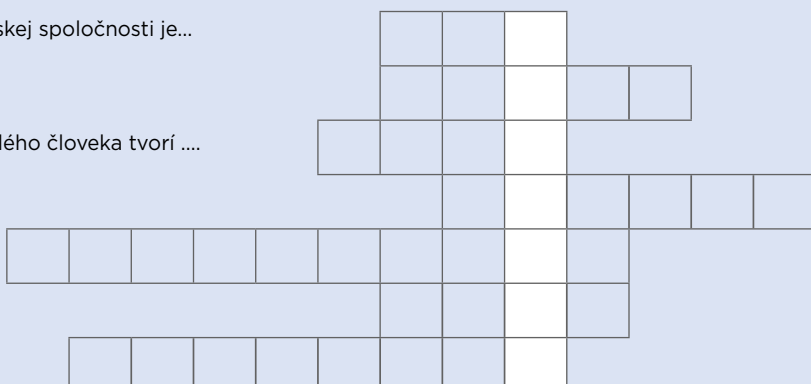
Pri bázene sa chlap rozpráva s krásnou slečnou a tá sa ho pýta:
„Kto je tá dáma, čo sa na nás pozerá?“
A on jej odpovie: „Ani sa nepýtajte, budem mať dosť starostí vysvetliť jej, kto ste vy.“

Manželka práve veselo zapíjajú príchod nového roka, keď náhle manželka zosmutnie. „Čo je?“ pýta sa manžel. „Ale,“ hovorí manželka, „práve som si uvedomila, že mám všetky šaty z minulého roku.“

TAJNÍČKA

Hlavný zdroj pitnej vody pre Košice a väčšinu východného slovenska je...

1. Skratka Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti je...
2. Je potrebné dodržiavať ... režim.
3. Približne 75 % hmotnosti tela dospelého človeka tvorí ...
4. Hlavný zdroj vody
5. Charitatívna akcia VVS, a.s. pre deti z detských domovov sa volá
6. Spravodlivá
7. Vodovodná ...

Kyslík + voda

= dve najnevyhnutnejšie zložky pre život človeka

Voda tvorí približne dve tretiny hmotnosti tela dospelého jedinca. Všetky procesy v našom organizme sa odohrávajú za jej účasti.

Bez tekutín prežijeme nanajvýš pár dní a napriek tomu mnohí ľudia podceňujú význam dodržiavania správneho pitného režimu.

Podme teda hydratovať

Kolko teda piť? Dospelý človek potrebuje vypiť denne minimálne 2,5 l tekutín, z toho zhruba liter do dvanásťtej hodiny. Platí, že na 1 kg telesnej hmotnosti by malo pripadať 35 ml tekutín. Potreba tekutín je individuálna a závislá od viacerých faktorov. Do úvahy by sme mali brať počasie, nadmernú fyzickú aktivitu, zdravotný stav, tehotenstvo či vek. Deti by mali prijímať tekutín viac, až 50 ml na 1 kg ich telesnej hmotnosti, a to z dôvodu ich nadmernej fyzickej aktivity.

Vhodný čaj, nevhodná káva

Do prvej skupiny tekutín, ktoré nie sú vhodné, patria rôzne kofeínové nápoje, pretože spôsobujú odvodnenie. Patrí sem káva obsahujúca kofeín, kakao, kolové nápoje či silný ruský čaj.

Sladené nápoje, ďalšia skupina, ktorá nám zbytočne zvýši príjem energie, ale smäď nezaženie.

Úplne nevhodné sú alkoholické nápoje.

Vhodné tekutiny: voda, bylinkové či ovocné čaje, nesýtené minerálne vody či prírodné ovocné šťavy

Práve **čajom** v zimnom období nahrádzame vodu.

Vedeli ste, že?

Má pôvod opradený legendami

Prvá je o čínskom cisárovi Shen Nungovi. Ten si v roku 2737 p.n.l. dal pripraviť prevarenú vodu, ktorú pil, keď vtom zafúkal silnejší vietor a do šálky mu priviaval pár čajových lístkov. Keďže cisár bol zvedavý, neznámy nápoj ochutnal a ostal milo prekvapený jeho lahodnou chuťou.

Tá druhá, indická, je o budhistickom mníchovi Bodhidharmovi, ktorý sedem rokov meditoval. Keď skončil, bol na smrť unavený a v zúfalstve si odtrhol pár lístkov z neďalekého krička, ktoré požul. Čuduj sa svete, po prehltnutí lístkov pocítil prívál energie.

Kde sa nachádza kolíska?

Predpokladá sa, že čaj pochádza z juhovýchodnej Číny a z oblasti dnešného Mjanmarska a objavitelia priaznivých účinkov lístkov žili v čínskej provincii Jün-nan. Pravý čaj sa vyrába len z listov rastliny Camellia sinensis, čiže čajovníka čínskeho a pochádza z Číny.

Nech sa páči, vyberte si

Zelený čaj – listy tohto čaju neprešli procesom vädnutia a oxidácie, uchováva sa v nich chlorofyl a nemenia

sa triesloviny. Zo všetkých čajov má najsilnejšie farmakologické účinky, je silne aromatický a má lahodnú chuť. Bez toho, aby sa znížila jeho kvalita, je možné vrecúško použiť na ďalší nálev.

Čierny čaj – pri spracovaní čierneho čaju sa nechávajú zvädnúť lístky pri dodržaných podmienkach teploty a vlhkosti. Počas vädnutia sa z lístkov vyparuje voda, následkom je ich mäknutie, krehnutie, strata lesku a farby. Rozkladá sa časť chlorofylu, bielkoviny, procesom oxidácie sa menia triesloviny. Tieto zvädnuté listy sa následne zvinú, praskajú a uvoľňujú sa z nich bunková šťava. Počas fermentácie sa uvoľňujú éterické oleje a rodí sa vôňa čaju, lístky sa sfarbiajú zo sivej na tmavočervenú.

Biely čaj – najkvalitnejší je z provincie Fujian v Číne. Získava sa z nerozvinutých čajových pukov, ktoré chránia jemné chlčky bielej farby, pretože ešte neobsahujú chlorofyl. Na výrobu čaju sa používajú prvé horné vetvičky z prvého jarného zberu pred obdobím dažďov. Má nízky obsah teínu, vysoký podiel antioxidantov a výrazne omladzuje organizmus. V dávnych časoch ho smeli piť len čínsky cisár a dvorania.

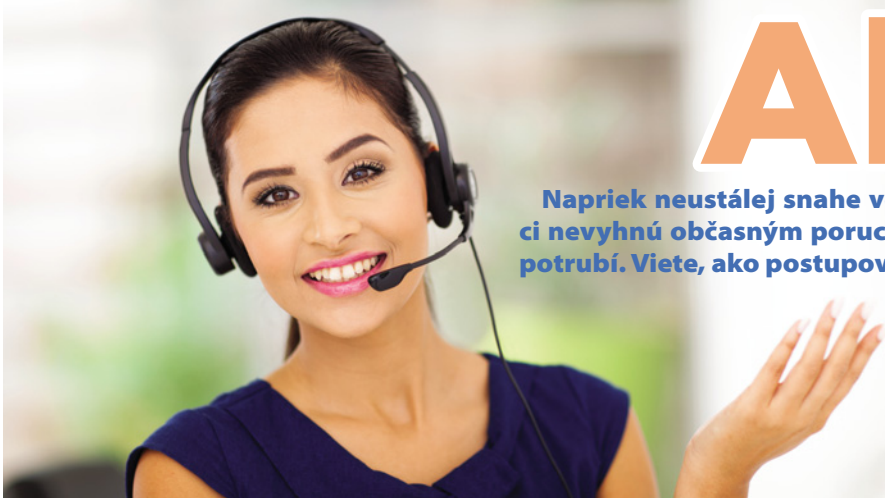
Oolong – pripravuje sa podobne ako zelený čaj, len s tým rozdielom, že fermentácia je v polovici procesu prerušená sušením. Má vysoký obsah silíc, ktoré mu dodávajú silné povzbudzujúce účinky.

Pu-erh – vyrába sa z veľkých listov v špecifickom klíme, je fermentovaný a tmavý. Lístky sa po nazbieraní nechajú zavädnuť, sú mierne pražené a zavínované. Fermentácia sa uskutočňuje pomocou ušľachtilej plesne *Aspergillus niger*. Čaj môže dozrievať niekoľko rokov a jeho účinok je stále rovnako kvalitný. Ako jeden z mála čajov takmer neobsahuje kofeín.

Ochutené čaje – vznikajú pridaním arómy kvetov či vonných silíc.

Existuje mnoho ďalších druhov a delení čaju. Miesto sme si však nechali na jednu pikošku – viete, ako sa čajové lístky dostali do vrecúška?

Otcom nápadu je Thomas Sullivan, obchodník s čajom. Denno denne posielal čajové lístky zákazníkom vložené do malých škatuliek. Pán Sullivan bol však sporivý a po vnuknutí prevratnej myšlienky jedného dňa vložil lístky do hodvábného vrecka. Stalo sa to, čo sa stať malo – veľa jeho zákazníkov si tieto vrecká zalialo horúcou vodou, čajové lístky navyše už nebolo potrebné precediť. Nápad sa ujal a používame ho dodnes – dnešné vrecúško sa skladá z dvoch vrstiev papierového filtra, spojeného tlakom a teplom.

Napriek neustálej snahe vodárenských pracovníkov sa zákazníci nevyhnú občasným poruchám na vodovodnom a kanalizačnom potrubí. Viete, ako postupovať pri poruche a kde ju nahlásiť?

Ako nahlásiť poruchu

Každý odberateľ je povinný nahlásiť poruchu ihneď po jej zistení, najneskôr do 1 mesiaca (30 kalendárnych dní) od zistenia, aby bolo možné na mieste skontrolovať lokalizáciu miesta poruchy a posúdiť spôsob likvidácie. Zákazníci môžu poruchu oznámiť telefonicky na príslušný dispečing alebo na zákaznickú linku VVS, a.s.. Poruchu je možné oznámiť i písomne na adresu príslušného závodu alebo zaslaním e-mailu na zakaznik@vodarne.eu. V neposlednom rade je možné poruchu oznámiť osobne na príslušnom zákaznickom centre.

Pri nahlásení poruchy je potrebné uviesť meno a priezvisko, adresu vášho odberného miesta, telefonický kontakt, popis poruchy (napr. únik vody, rozsah, porucha na kanalizácii a pod.) a samozrejme popis miesta výskytu poruchy (na

úseku prípojky na verejnom priestranstve/verejnej časti, na úseku prípojky vedenej v nehnuteľnosti/vnútornej časti, pred meradlom, za meradlom, na meradle, na navrtavacom páse, na tesnení za meradlom, na zaústení do verejnej kanalizácie).

Vodári reagujú na ohlásenú poruchu takmer okamžite. Zvyčajne vysielajú na miesto poruchy zásahovú jednotku z nonstop dispečingu. Ak je možné, pracovníci vodární odstránia poruchu hneď na mieste. Pri závažnejších poruchách, keď napríklad únik vody ohrozuje zdravie, životy alebo majetok, zabezpečia odstavenie poruchového úseku a následne pracujú na odstránení poruchy.

V prípade, že opravu poruchy nereali- zuje VVS, a.s., odberateľ je povinný nahlásiť termín opravy prípojky najneskôr 1 pracovný deň pred ním, aby sa zistil rozsah

Kontakty na zákaznické centrá VVS, a.s., kde môžu odberatelia nahlásovať poruchy		
Zákaznícke centrá	Tel. č. na Call centrum	Adresa
Bardejov	054/7864 777	Duklianska 3, 085 64 Bardejov
Humenné	057/7870 777	Osloboditeľov 108, 066 01 Humenné
Snina	057/7870 777	Hviezdoslavova 2, 069 01 Snina
Košice	055/7952 777	Vysokoškolská 1, 042 48 Košice
Michalovce	056/6810 777	P. O. Hviezdoslava 50, 071 01 Michalovce
Prešov	051/7572 777	Kúpeľná 3, 080 01 Prešov
Rožňava	058/4824 777	Štítnická 19, 048 01 Rožňava
Revúca	058/4824 777	Reussova 718/5, 050 01 Revúca
Svidník	054/7865 777	Stropkovská 643/79, 089 01 Svidník
Trebišov	056/6712 777	Komenského 1872, 075 01 Trebišov
Vranov nad Topľou	057/4871 777	Mlynská 1348, 093 19 Vranov nad Topľou

Kontaktná e-mailová adresa: zakaznik@vodarne.eu

a spôsob vykonania opravy a najmä doba trvania poruchového obdobia. Odberateľ je povinný oznámiť deň a čas odkopania poruchy (opravy) na vnútornej časti prípojky telefonicky na príslušný dispečing alebo na zákaznickú linku VVS, a.s..

O poruchách, resp. o odstávkach vody z dôvodu poruchy alebo pri plánovanej údržbe sa môžu dozvedieť odberatelia na webovej stránke vodární www.vodarne.eu v sekcii „Havárie/obmedzenia“.

Stále služby porúch VVS, a.s.	
Závod	Telefonický kontakt
Bardejov	054/7864 420
Humenné	057/7870 420
Košice	055/7952 420
Michalovce	056/6810 420
Prešov	051/7572 421
Rožňava	058/4824 420
Svidník	054/7865 420
Trebišov	056/6712 420
Vranov nad Topľou	057/4871 420S